

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**Α Π Ο Φ Α Σ Η
33/2020**

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου, συνήλθε στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 10.3.2020 και ώρα 10:30, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Αθανάσιο Κουτρομάνο, πρόεδρο, και τα μέλη: Καλλιόπη Διαμαντάκου, Βασίλειο Καραποστόλη, Νικόλαο Κιάο, Ευαγγελία Μήτρου, Γεώργιο Πλειό και Γεώργιο Σαρειδάκη. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη μετάδοση από τον σταθμό «ALPHA CHANNEL» με φορέα ALPHA ΔΟΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ ανακριβούς είδησης περί υποτιθέμενης παράνομης εισόδου στη χώρα μεγάλου αριθμού παράτυπων προσφύγων και μεταναστών μέσω των ελληνοτουρκικών συνόρων. Η υπόθεση εξετάζεται κατόπιν σχετικών καταγγελιών πολιτών (με αριθμό πρωτοκόλλου εισερχομένου εγγράφου 868/3.3.2020, 869/3.3.2020, 870/3.3.2020, 871/3.3.2020 και 872/3.3.2020).

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε φάκελος με αριθμό 99/3.3.2020, ο οποίος ανατέθηκε στον ειδικό επιστήμονα - νομικό Γεώργιο Αναγνωσταρά, που υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 185/ΕΣ/3.3.2020 νομική του εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, παρέστησαν η Άννα Σούρπη, δικηγόρος, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον σταθμό ως άνω εταιρείας, και ο δημοσιογράφος Νικόλαος Μάνεσης, συνεργάτης του τηλεοπτικού σταθμού. Ερωτηθέντες από τον Πρόεδρο, οι εκπρόσωποι της εγκαλουμένης απάντησαν ότι γνωρίζουν το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβαν δε τον λόγο και ανέπτυξαν τους ισχυρισμούς τους. Ζήτησαν στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να τους παρασχεθεί προθεσμία για την

κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 24.3.2020 και ώρα 14.00 και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου 1783/30.4.2020 υπόμνημα.

Την 9.6.2020 και ώρα 12.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας «e-presence.gov.gr» επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Αθανάσιο Κουτρομάνο, πρόεδρο και τα μέλη: Καλλιόπη Διαμαντάκου, Βασίλειο Καραποστόλη, Νικόλαο Κιάο, Ευαγγελία Μήτρου, και Γεώργιο Σαρειδάκη. Απόν το μέλος Γεώργιος Πλειός, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ. Παρέστη επίσης και ο ανωτέρω εισηγητής, ο οποίος ανέπτυξε το ζήτημα προφορικά και αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων. Ο άμεσος έλεγχος του κράτους έχει ως σκοπό, μεταξύ των άλλων, την αντικειμενική μετάδοση των πληροφοριών και των ειδήσεων.
2. Κατά ρητή νομοθετική επιταγή, επιβάλλεται η μετάδοση των γεγονότων και είναι αληθής και ακριβής. Τα γεγονότα πρέπει εξάλλου να προβάλλονται με προσοχή και με αίσθημα ευθύνης, ώστε να μην προκαλούν υπέρμετρη σύγχυση και πανικό στο κοινό. Ειδικότερα, το άρθρο 5 παρ. 1 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: *«Η μετάδοση των γεγονότων πρέπει να είναι αληθής, ακριβής και όσο είναι δυνατό πλήρης. Τα γεγονότα πρέπει να παρουσιάζονται με προσοχή και αίσθημα ευθύνης, ώστε να μη δημιουργούν υπέρμετρη ελπίδα, σύγχυση ή πανικό στο κοινό».*
3. Δεν πρέπει επίσης να μεταδίδονται πληροφορίες χωρίς να έχουν προηγουμένως ελεγχθεί. Τυχόν ανακρίβειες και παραπλανητικές πληροφορίες πρέπει να

ανακαλούνται άμεσα. Συναφώς, το άρθρο 8 παρ. 1 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: «Δεν πρέπει να μεταδίδονται πληροφορίες χωρίς να έχουν ελεγχθεί». Ομοίως, το άρθρο 5 παρ. 2 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: «Ανακρίβειες ή παραπλανητικές δηλώσεις διορθώνονται αμέσως στο πλαίσιο της ίδιας ή παρόμοιας εκπομπής».

4. Τέλος, κατά τα στοιχεία β και ε της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες κυρώσεις.
5. Από τον συνδυασμό των παραπάνω προκύπτει ότι επιβάλλεται η αντικειμενική και με το απαιτούμενο αίσθημα ευθύνης μετάδοση των πληροφοριών και των ειδήσεων και η άμεση αποκατάσταση της όποιας μεταδοθείσης ανακρίβειας από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Πριν τη μετάδοση μιας είδησης, πρέπει να γίνεται ο απαιτούμενος έλεγχος αυτής ώστε να αποφεύγεται η πρόκληση σύγχυσης και παραπλάνησης στο τηλεοπτικό κοινό. Αυτονοήτως, οι παραπάνω υποχρεώσεις υφίστανται σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό όσον αφορά τη μετάδοση ειδήσεων και πληροφοριών που σχετίζονται με ευαίσθητα εθνικά θέματα και ιδιαίτερα μάλιστα σε περιόδους έντασης και πολιτικής αντιπαράθεσης της χώρας με γειτονικά κράτη.

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, από την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και από τους ισχυρισμούς της εγκαλούμενης (προβληθέντες προφορικός και εγγράφως) προέκυψαν τα εξής.

Κατά την ενημερωτική εκπομπή ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΝΕΣΗ που μεταδόθηκε από τον σταθμό της εγκαλουμένης την 1η Μαρτίου 2020 προβλήθηκε περί την ώρα 12.35 τετράλεπτο βίντεο στο οποίο απεικονίζονταν, σύμφωνα με τον κεντρικό παρουσιαστή και τους υπόλοιπους συντελεστές της εκπομπής, πολυμελείς ομάδες μεταναστών και προσφύγων να περνούν παράνομα τα ελληνικά σύνορα από την πλευρά της Τουρκίας.

Ο κεντρικός παρουσιαστής του προγράμματος απευθύνθηκε σε συνεργάτιδα της εκπομπής και η τελευταία πληροφόρησε το κοινό ότι είχαν εικόνες από τον Έβρο. Οι

εικόνες έδειχναν μετανάστες και πρόσφυγες να περνούν τα συρματοπλέγματα, ενώ ολιγάριθμοι ένστολοι προσπαθούσαν να τους σταματήσουν με τη βία κάνοντας χρήση των υπηρεσιακών τους ροπάλων και ρίχνοντας καπνογόνα. Ο κεντρικός παρουσιαστής ισχυρίστηκε ότι δεν μπορούσαν να κάνουν κάτι οι αστυνομικοί, γιατί εμπλέκονταν ανθρώπινες ζωές. Επεσήμανε επανειλημμένως ότι δεν επαρκούσαν οι δυνάμεις.

Κατά τη μετάδοση του επίμαχου βίντεο, προβλήθηκε αρχικά ως υπότιτλος με κεφαλαία γράμματα ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΝ ΝΑ ΠΕΡΑΣΟΥΝ ΜΕ ΚΑΘΕ ΤΡΟΠΟ. Στην πορεία, ο υπότιτλος άλλαξε σε ΑΝΕΞΕΛΕΓΚΤΕΣ ΟΡΔΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ.

Μεταξύ άλλων, ο κεντρικός παρουσιαστής της εκπομπής ανέφερε τα ακόλουθα:

«Απίστευτες εικόνες. Ανοίγουν παντού συρματοπλέγματα, παιδεύεται ο άντρας των ΜΑΤ... Πάνε να καταγραφούν. Πέρασαν στην Ελλάδα, καταγράφονται. Περνάνε και άλλοι. Υπάρχει ένας αστυνομικός. Δεν επαρκούν οι δυνάμεις. Δεν επαρκούν οι δυνάμεις... Δεν κρατιέται αυτή η λαοθάλασσα... Περνάνε, δεν μπορούν να κάνουνε κάτι. Παιδιά, αυτό γίνεται σε όλον τον Έβρο. Δείζτε την εικόνα στον κύριο Παναγιωτόπουλο. Περνάνε από παντού... Δεν κρατιέται αυτός ο πληθυσμός. Προσπαθήστε να γίνει αντιληπτό. Πέρασαν όλοι. Φύγανε. Πάει το συρματοπλέγμα. Τέλος. Πού είναι τα 67 άτομα που λένε ότι πέρασαν; Εμείς 100 άτομα έχουμε δει να μπαίνουνε μέσα μόνο από αυτό το σημείο... Όλοι οι Έλληνες να φρουρούσαν τα σύνορα, δεν θα έφθανε. Γιατί δεν μπορείς να κάνεις τίποτα. Δεν έχεις τη δυνατότητα να κάνεις τίποτα... Τα σύνορα λοιπόν φυλάσσονται κατά τρόπο εξαιρετικό. Αυτός είναι ο εξαιρετικός τρόπος που βλέπετε αυτήν τη στιγμή, βρε παιδιά. Μπήκανε όλοι, τέλος... Και είναι και ελάχιστη η δύναμη... Πέρασαν. Πού θα μαζευτούν όλοι αυτοί που πέρασαν στην ουδέτερη ζώνη, τους βλέπετε; Είναι πια εκατοντάδες. Κοιτάτε αριστερά τι γίνεται. Δεν σταματάει αυτό και δεν φυλάσσονται τα σύνορα. Δεν υπάρχει δυνατότητα να φυλαχθούν.... Παιδιά, οι εικόνες αυτές είναι εικόνες σοκ. Και αυτό είναι ένα σημείο κοντά στις Καστανιές, δεν ξέρω ακριβώς ποιο σημείο είναι... Είναι εικόνες κυρίες και κύριοι που τις πήραμε πριν από λίγο και βλέπετε την απίστευτη κατάσταση. Πέρασαν όλοι μέσα. Αυτό είναι. Αν αυτό εσείς το θεωρείτε φύλαξη συνόρων, εγώ έχω κατέβει από άλλο πλανήτη».

Όμως, όλες οι προβαλλόμενες εικόνες αφορούσαν σε παρελθόντα χρόνο και ειδικότερα στο έτος 2015 και απεικόνιζαν την προσπάθεια εισόδου προσφύγων και μεταναστών από την Ειδομένη στη Βόρεια Μακεδονία. Τούτο προκύπτει από πλήθος πηγών και πιστοποιείται ιδίως και από τον ανεξάρτητο φορέα *ellinika hoaxes* (<https://www.ellinikahoaxes.gr/2020/03/01/video-manesis-eidomeni/>). Το αυθεντικό βίντεο του 2015 με τον ήχο που από μόνο του αποδεικνύει ότι είναι μαγνητοσκοπημένο σε άλλη γεωγραφική περιοχή είναι αναρτημένο στον ιστότοπο https://www.youtube.com/watch?v=2hK6dTbWc_s&feature=emb_logo&has_verified=1.

Η εγκαλουμένη προβάλλει τον ισχυρισμό ότι το πρόβλημα προέκυψε επειδή, ελάχιστα λεπτά πριν το τέλος της εκπομπής, εστάλη από τηλεθεατή ηλεκτρονικός σύνδεσμος επώνυμης ελληνικής ιστοσελίδας, που περιείχε το επίμαχο υλικό. Λόγω της χρονικής πίεσης και της έντασης των στιγμών, η συνεργάτιδα της εκπομπής, που είναι επιφορτισμένη με την αξιολόγηση των μηνυμάτων που λαμβάνονται από τους τηλεθεατές, παρέλειψε να προωθήσει το βίντεο για εξακρίβωση και επαλήθευση του περιεχομένου του από την αρχισυντάκτρια του προγράμματος και το απέστειλε κατευθείαν μέσω του υπολογιστή της προς άμεση μετάδοση. Αυτό είχε ως συνέπεια ο παρουσιαστής της εκπομπής να θεωρήσει εσφαλμένως ότι επρόκειτο για επαληθευμένο υλικό που απεικόνιζε την αθρόα εισροή παράτυπων προσφύγων και μεταναστών από τα ελληνοτουρκικά σύνορα και να προχωρήσει στη μετάδοση και τον σχολιασμό της υποτιθέμενης είδησης.

Με τα όσα ισχυρίζεται όμως παραπάνω, η εγκαλουμένη συνομολογεί ουσιαστικά ότι υπήρξε πλημμελής έλεγχος του περιεχομένου του επίμαχου βίντεο πριν την τηλεοπτική προβολή και τον σχολιασμό του. Τα όσα αναφέρει επομένως για τους λόγους, που ο παρουσιαστής της εκπομπής θεώρησε το βίντεο σύγχρονο και αυθεντικό, ουδόλως επιδρούν επί της ζητήματος της ενοχής της, λαμβάνονται ωστόσο υπόψιν κατά την επιμέτρηση της επιβλητέας ποινής ως στοιχεία που αφορούν τον βαθμό υπαιτιότητας που καταλογίζεται στους προστηθέντες συνεργάτες της.

Αναφέρει επίσης η εγκαλουμένη ότι ο παρουσιαστής προχώρησε σε αποκατάσταση της αλήθειας κατά αμέσως επόμενη εκπομπή του, έξι ημέρες μετά την προβολή του επίμαχου βίντεο. Υποστηρίζει επίσης ότι ο σταθμός είχε ήδη προβεί στο ενδιάμεσο σε σχετική ενημέρωση τύπου, ενώ προσθέτει ότι θα ήταν απρόσφορη η αποκατάσταση

της αλήθειας στο πλαίσιο κάποιας άλλης, χρονικά εγγύτερης στο γεγονός, ενημερωτικής εκπομπής του σταθμού, καθώς θα υπήρχε ο κίνδυνος να την παρακολουθήσει μια άλλη κατηγορία κοινού.

Σημειώνεται ωστόσο ότι ο νόμος ορίζει ρητώς ότι η αποκατάσταση της όποιας ανακρίβειας πρέπει να γίνεται αμέσως, ακόμα και στο πλαίσιο κάποιος παρόμοιας εκπομπής. Δεδομένου ότι η αμέσως επόμενη ίδια εκπομπή θα προβαλλόταν έξι ολόκληρες ημέρες μετά την επίμαχη μετάδοση, όφειλε η εγκαλουμένη να είχε προχωρήσει ωρίτερα σε άρση της σύγχυσης που η προβολή και ο σχολιασμός του συγκεκριμένου βίντεο είχε προκαλέσει στο τηλεοπτικό κοινό. Αυτό πολύ περισσότερο από την στιγμή που το βίντεο αυτό προβλήθηκε σε μια τεταμένη χρονική συγκυρία και αφορούσε ένα πολύ ευαίσθητο και κρίσιμο θέμα σχετιζόμενο άμεσα με τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Υπήρχε επομένως υποχρέωση άμεσης επανόρθωσης στο πλαίσιο ενός παρόμοιου ενημερωτικού προγράμματος, ανεξαρτήτως της αυτονόητης υποχρέωσης αποκατάστασης της αλήθειας από την ίδια την προβαλλόμενη εκπομπή και τον κεντρικό παρουσιαστή της.

III. Υπαγωγή

Ενόψει αυτών καθίσταται σαφές ότι η εγκαλουμένη παραβίασε τις αναφερόμενες στο νομικό μέρος της παρούσας υποχρεώσεις της, μέσω της προβολής (εκ βαρείας αμελείας), από τους προστηθέντες συνεργάτες της, βίντεο παρελθόντος χρόνου ως σύγχρονου και της παραπληροφόρησης του κοινού σχετικά με το πραγματικό του περιεχόμενο.

Κατά συνέπεια, πρέπει να επιβληθεί στην εγκαλούμενη κύρωση και δη εκείνη του χρηματικού προστίμου.

Περαιτέρω, με βάση την βαρύτητα των παραβάσεων και το κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθέασης του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού, κρίνεται ότι το επιβλητέο πρόστιμο είναι εκείνο των 30.000 ευρώ.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟ ΕΣΡ

Δέχεται ότι η εγκαλουμένη παραβίασε την υποχρέωση ακριβούς και με το απαιτούμενο αίσθημα ευθύνης μετάδοσης των πληροφοριών και ειδήσεων, μεταδίδοντας, εκ βαρείας αμελείας των προστηθέντων συνεργατών της, βίντεο παρελθόντος χρόνου ως σύγχρονου και παραπληροφορώντας το τηλεοπτικό κοινό για το πραγματικό του περιεχόμενο.

Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ, ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού ALPHA CHANNEL, τη διοικητική κύρωση του προστίμου των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστή κατά:

1. Της εταιρείας ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε. που εδρεύει στην Αθήνα, θέση Πέτσα - Βακαλόπουλου, ΒΙΟΠΑ Παλλήνης, με ΑΦΜ 094438520, Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών.
2. Του Δραϊνάκη Εμμανουήλ του Γεωργίου, με ΑΦΜ 031089698, Δ.Ο.Υ. Ηλιούπολης, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας,
3. Του Παπαδόπουλου Μιχαήλ του Νικολάου, με ΑΦΜ 073291436, Δ.Ο.Υ. Αγ. Παρασκευής, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας,
4. Της Γρυλλάκη Ευθαλίας του Αναστασίου, με ΑΦΜ 079651132, Δ.Ο.Υ. Χαλανδρίου, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 9^η Ιουνίου 2020 και δημοσιεύτηκε την 19^η Ιουνίου 2020.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΡΟΜΑΝΟΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ